Statsrådet Heiding på Gotland.

Talade vid välbesökta S. L. U.-fester i När och Lärbro.

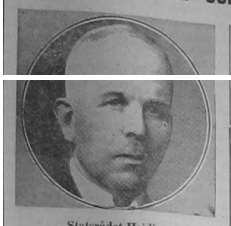

Statsrådet Heiding.

Kommunikationsministern, statsrådet G. A. Heiding, besökte Gotland i går och höll tvenne politiska föredrag, ett vid Dalbo i När och ett vid Gu[illegible] i Lärbro. På båda ställena stodo resp. kretsar av S. L. U. som anordnare av mötena. Bägge festerna förlöpte efter ungefär samma program, med det undantag att i Lärbro ytterligare ett politiskt föredrag hölls av hr Per Svensson, Sorby, Stenkyrka. Antalet deltagare var ungefär detsamma på båda ställena, omkring fyra å femhundra personer.

I När började festen vid 2-tiden med att kretsstyrelsens ordförande hr Hilmer Pettersson, Etelhem, i ett välformat hälsningsanförande hälsade statsrådet Heiding samt de närvarande välkomna. Statsrådet höll därefter sitt föredrag, i vilket han i främsta rummet uppehöll sig vid jordbruksfrågorna och särskilt deras behandling vid årets riksdag.

Som bekant har riksdagen även i år fattat beslut angående fortsatta stödåtgärder på jordbrukets område. Den nu avgångne jordbruksministern framlade förslag i ämnet för riksdagen, vilket avsåg rätt betydelsefulla ändringar i de nu gällande regleringsanordningarna, främst i syfte att åstadkomma en större rörlighet i prisbildningen och därigenom uppnå en bättre anpassning än hittills efter tillgång och efterfrågan. Enligt jordbruksministerns förslag borde den allmänna prisnivån å jordbruksprodukter få tillåtas variera mellan 75 och 100 proc. av genomsnittsläget under åren 1925—1929 utan att särskilda ingripanden i prisregleringen skulle behöva vidtagas. Jordbruksministern framhöll i sammanhanget, att priserna för närvarande utgör cirka 85 proc. av nyssnämnda genomsnittsnivå och han ansåg detta prisläge i stort sett tillfredsställande.

Från riksdagens sida mötte den avgångne jordbruksministerns uttalande förande lämpligheten av i viss mån rörliga priser knappast några erinringar. Vid riksdagen motionerades emellertid av bondeförbundet men även av högern om att riksdagen skulle uttala sig för en höjning av priserna å jordbruksprodukter borde eftersträvas. Detta förslag biträddes av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet, vars uttalande av riksdagen godkändes mot socialdemokraternas, socialisternas och kommunisternas röster. Skälet härför från utskottets och riksdagens sida var i främsta rummet, att priserna å jordbruksprodukter relativt sett ansågos ogynnsamma i jämförelse med priserna på andra varor. Jordbrukarna hade med andra ord till följd av krisen kommit i ett förhållandevis sämre läge i jämförelse med andra befolkningsgrupper än tidigare. Detta fann utskottet icke vara försvarligt med hänsyn till att priserna å jordbrukets alster redan före krisens inträde voro relativt oförmånliga. Därtill kommo vissa andra i detta sammanhang icke oväsentliga skäl. Årets riksdag har beslutat en förkortning av arbetstiden för lantarbetarna. Dessutom har från alla håll framhållits önskvärdheten av att åstadkomma en förbättring av dessa arbetares löne- standard och sociala förhållanden i övrigt. Bondeförbundet har i en vid årets riksdag framlagd motion anhållit om skyndsam utredning angående möjligheten att [illegible] höjning av prisnivån för jordbruksprodukter delvis komma jordbrukets arbetskraft tillgodo. Denna fråga är av synnerlig vikt inte blott för lantarbetarnas vidkommande utan i lika hög grad för de mindre och medelstora jordbrukarna, som huvudsakligen sköta sina jordbruk med hjälp av egen arbetskraft. Blir lantarbetarnas löneställäsåsom en konsekvens av höjda priser å jordbruksprodukter förbättrad, torde hemmasöner och småbrukare erhålla åtminstone lika stor inkomstökning. Det har särskilt i arbetslöshetstider men även eljest framhållits såsom angeläget, att den jordbrukande befolkningen kan beredas en sådan ekonomisk ställning, att flykten från landsbygden till industrien i möjligaste hålles tillbaka. Den meningsriktning, som jag företräder. [illegible] finner dan[illegible] möjlighet att förminska verkningarna av en kommande kris. För jordbruket självt är det också en livsbetingelse, att tillgång på arbetskraft å landsbygden icke blir alltför besvärlig. Som bekant föreligga redan nu svårigheter att skaffa arbetskraft på landet i tillräcklig utsträckning. Detta gäller särskilt beträffande kvinnlig arbetskraft och djurskötare. Beträffande djurskötarna vill jag särskilt framhålla önskvärdheten av att en förbättring i deras löneställäning kan uppnås men förutsättningen härför är, såsom jag redan framhållit, att jordbruket erhåller tillräcklig bärkraft för att kunna betala de löner, som kunna anses skäliga. Från socialdemokratisk sida invändes mot utskottets ståndpunkt i frågan, att en höjning av prisnivån för jordbrukets [illegible] icke skulle resultera i [illegible] produkter. Man ansåg, att erfarenheten tidigare hade givit grundad anledning till dylika farhågor. Vad sålunda från socialdemokratiskt håll invänts, förtjänar dock icke avseende. Det är ju en känd sak, att lantarbetarnas löneställäning betydligt förbättrats under de senaste 20 åren. Orsaken härtill kan ingalunda sägas vara organisationsträvanden bland arbetarna utan fastmera en förståelse från arbetsgivarnas sida för nödvändigheten att betala så höga löner som möjligt för att därigenom försäkra sig om [illegible] bruket.

Jag vill nu något ingå på de särskilda regleringsanordningarna på jordbrukets område.

Vad då först angår *mjölkregleringen*, den utan tvivel betydelsefullaste av de statliga regleringsanordningarna, föreslog den nu avgångne jordbruksministern, att priset å produktmjölk borde få röra sig mellan 10 och 12 ½ öre för liter. I den från bondeförbundets sida framlagda partimotionen yrkades, att detta pris skulle höjas och tillåtas svänga mellan 11 1/2 och 13 1/2 öre för liter. Jag vill i detta sammanhang nämna, att det ungefärliga genomsnittspriset för produktmjölken för närvarande utgör 11 1/2 öre. Från de allmänna utgångspunkter, som från vårt håll och även för utskottet ansåga böra vara grundläggande för [illegible] bruket, måste det se sig önskvärt med en höjning av detta genomsnittspris. Som alla veta, är mjölkpriset av den allra största betydelse för alla jordbrukare, såväl stora som små. Även de allra minsta lantbrukarna ha nytta av högre mjölkpriser, varför utskottets uttalande bör hälsas med tillfredsställelse av alla som ha sin försörjning ur jordbruket. Riksdagen beslöt på denna punkt i enlighet med vår motion.

Möjligheterna att uppnå ett något förbättrat genomsnittspris för produktmjölken synas ljusa. Sålunda finnas vissa relativt stora fonder för närvarande tillgängliga för ändamålet. Vidare kan det ifrågasättas, huruvida inte någon ökning av smörpriset åtminstone under vinterhalvåret kan anses befogad, vilket möjliggör högre pris på produktmjölk. Slutligen må nämnas, att margarinaccisen torde kunna beräknas ge något högre belopp än under det gångna regleringsåret. Jag vill i detta sammanhang nämna, att för genomförande av mjölkregleringa stå till förfogande förutom mjölkavgiftsmedel vad som inflyter till följd av margarinaccisen samt 90 proc. av kraftfoderskatten.

Vad beträffar priset på konsumtionsmjölk ansåg riksdagen, att det kunde vara lämpligt att höja priset på vissa platser, detta särskilt under vintertiden.

Mjölkavgiften utgår sedan 3 år tillbaka med 2 öre för kg. Jordbruksministern har utlåtat sig för en sänkning av denna avgift. Utskottet och riksdagen ansågo emellertid, att någon sänkning inte för närvarande borde ske. Endast undantagsvis och om särskilda skäl kunde åberopas, borde en sänkning [illegible] gälten har nåsom nämnts tillämpats en längre tid och kan anses ha ingått i jordbrukarnas medvetande. Den har inneburit en viktig hävstång i mjölkregleringen såväl när det gällt att skaffa medel för dess genomförande som när det gällt att stärka mejeriorganisationerna.

Vad angår *fläskmarknadens* stödjande föreslog den avgångne jordbruksministern, att man borde söka hålla partipriserna mellan 1:15 och 1:50 för kilogram men för längre tid 130—135 öre pr kg. Utskottet och riksdagen ansågo emellertid, att bottenpriserna på fläsk borde höjas med 10 öre och att de följaktligen borde ligga vid lägst 1:25 kr. per kilogram. Detta innebär i praktiken, att priset till producenterna bör ligga vid lägst cirka 1:15 kr. för kilogram. För småbrukarna äro fläskpriserna av stor betydelse och en höjning måste av dem hälsas med största tillfredsställelse. Givetvis kan det under vissa förhållanden vara förenat med stora svårigheter för att icke säga omöjligt att hålla priset vid denna lägsta nivå. Det gäller särskilt om produktionen sväller ut under någon längre period. En kortare tids överbelastning av marknaden kan mötas genom infrysning eller eventuell export till sekundära marknader, men tillgängliga medel göra det icke möjligt att genom sådana åtgärder hindra ett starkare prisfall om produktionsöverskottet blir av större omfattning och av längre varaktighet.

Vad beträffar *köttmarknaden* uttalar riksdagen i enlighet med en från bondeförbundshåll framlagd motion, att prisläget icke bör tillåtas sjunka under 85 proc. av genomsnittspriset under åren 1925—1929.

En förutsättning för att nu uppnå ett högre mjölkpris och högre pris på kött och fläsk är emellertid, såsom redan antytts, att en utökning av produktionen icke kommer till stånd. Som bekant äro jordbrukarna individualistiskt betonade och var och en försöker att producera så mycket som han anser ekonomiskt möjligt. För att hålla tillbaka en anavällning av produktionen, är det därför nödvändigt att begränsa tillförseln på importfoder. Vi skola givetvis inom animalieproduktionen förädla vår egen foderproduktion, i den mån den icke lönande kan användas för andra ändamål. Tillskottet på importfoder bör begränsas till vad som behövs för att upphålla en lämpligt avpassad produktion av animalier. En sådan begränsning har också genom[illegible] förts under de senaste åren och har vitalt sig lämna för jordbruket i dess helhet synnerligen kallsinnigt. Jag tillåter mig i detta sammanhang framhålla, att det var bondeförbundet som först fick klarhet rörande frågan om fodermedelsregleringens betydelse, då det gäller att söka uppnå ett förbättrat prisläge för jordbruksprodukter i allmänhet. De övriga partierna ställde sig till en början synnerligen kallsinnige och oförstående för denna tanke, men den har sedermera vunnit anslutning från praktiket taget alla håll. Den avgångne jordbruksministern föreslog också i sin proposition en i[illegible] fortsatt fördyring av utländska fodermedel för att därigenom minska användningen.

Som lämpligt pris för majsen föreslog jordbruksministern 15 öre för kilogram, vilket motsvarar något över 14 öre för foderenhet. För övriga fodermedel ansåg han däremot sig inte böra föreslå någon bestämd prisnivå. Utskottet ansåg, att starkare garantier än som jordbruksministern föreslagit borde skapas för att genom foderpriserna hålla mjölk och fläskpriserna samt produktionen på lämplig nivå. Utskottet och riksdagen uttalade, att man bör söka uppehålla ett pris på inhemska foder-medel å cirka 15 öre för foderenhet och att priset å importfoder bör ligga något högre. För majs bör priset icke understiga 16 öre för kilogram fritt banvagn enligt lantbruksstälskapets noteringar. Endast om ett dylikt prisläge uppehålles, ansåg utskottet och riksdagen, att den föreslagna höjningen av priserna å mjölk och fläsk kan uppnås och i längden uppehållas. Från socialdemokratiskt håll uttalades starka betänkligheter mot en höjning av fodermedelspriserna. Man har velat göra gällande, att denna höjning skulle komma att drabba de mindre jordbrukarna och då särskilt dem som i större grad baserat sin produktion på importfoder. Ett sådant resonemang kan dock icke anses hållbart, eftersom även småbrukarna för sin animalieproduktion åtminstone delvis använda hemmaproducerat foder, som de erhållit bättre betalt för genom att priserna å mjölk, fläsk och kött förbättras. Varje småbrukare, som försöker sätta sig in i saken och vill tänka tillbaka på de förhållanden, som rådde för cirka 3 år sedan, måste inse riktigheten av utskottets ståndpunkt. Förhållandena ha nu ändrats, men detta har som sagt icke varit möjligt utan en höjning av fodermedelspriserna, som i sin tur förorsakat en begränsning av produktionsvolymen beträffande animalier.

Genom de föreslagna regleringsanordningarna på fodermarknadens område torde förutsättningen skapats icke blott för att kunna uppehålla animaliepriserna vid önskvärd nivå utan även för slopande av inlösningsförfarandet. Detta förfarande har på många håll väckt starka betänkligheter särskilt ur statsfinansiell synpunkt och riksdagen beslöt enhälligt dess ersättande med stödköp. Den avgångne jordbruksministern föreslog, att stödköp under nästa konsumtionsår skulle få ske intill en kvantitet av högst 100,000 ton och att genom stödköpsförfarandet skulle söka uppehållas ett höstpris på 15 kronor för vete och på 14 kronor för råg, allt för 100 kilogram. Enligt hans förslag skulle man sedan genom stödköpen söka uppnå en successivt stegrad prisnivå, så att priserna nästa sommar nådde upp till 16; 50 kronor för vete och 15; 50 kronor för råg. Utskottet och riksdagen funno emellertid nödvändigt, att stödköpskvantiteten höjdes utöver vad jordbruksministern föreslagit. Man ansåg, att eljest fara skulle föreligga, att det icke skulle visa sig möjligt att uppnå det eftersträvade prisläget, om skörden blir rikligt. Av kostnadsskäl ansåg dock riksdagen, att man i första hand icke borde sträcka sig längre än till 125,000 ton, dock med rätt för k. mt att under särskilda förhållanden höja stödköpskvantiteten till 150,000 ton. I fråga om de höstpriser å brödspannmål, som borde stödjas, föreslog utskottet en höjning med 50 öre utöver vad jordbruksministern [illegible] Utskottet framhöll, att priserna borde få successivt stiga under konsumentåret för att hindra stora utbud på hösten och främja en sund lagringsverksamhet, men man angav ingen högsta prisnivå. I praktiken torde man dock få räkna med att man genom stödköp bör söka uppnå ett sommarpris, som ligger något över vad k. mt föreslagit. Jag vill i detta sammanhang nämna, att garantier skapats för att inte genom utförsäljning från befintliga bondsädslager — vilka inom parentes sagt numera äro väsentligt reducerade i förhållande till vad tidigare varit fallet — får pressa ned priserna å den nya skörden.

Som ett sammanfattande omdöme om jordbruksfrågorna vid årets riksdag framhöll tal., att riksdagen uttalat sig för en förbättring av prisläget på jordbrukets produkter. Även om vissa svårigheter kanske uppställa sig för genomförandet av detta program skall regeringen göra vad i dess förmåga står för att det verkligen skall realiseras.

I fortsättningen berörde tal. även en del andra frågor, bl. a. försvarsfrågan, dyrortsgrupperingen och frågan om skommittéväsendets. Beträffande försvarsfrågan konstaterade tal. med glädje den relativa enighet, som rådde i denna fråga. Beträffande dyrortsgrupperingen ansåg tal., att denna fråga av socialdemokraterna blåsts upp till alltför oproportionerlig storlek. I fjol genomfördes en väsentlig förbättring av folkpensionsväsendet och för övrigt äro dyrortstilläggen ej rättvisa. Endast omkring 50 proc. av landets befolkning skulle komma i åtnjutande av dyrortstillägg.

Beträffande kommittéväsendet framhöll tal., att de kommittéer, som ha en uppgift att fylla måste fortsätta. För utredning av brännande frågor, måste vidare nya kommittéer tillsättas. Riksdagen begär själv i skrivelser till k. mt utredningar. Tal. motiverade sedan tillsättandet av järnvägsutredningen och framhöll, att trafikfrågorna äro så betydelsefulla, att de snarast måste lösas, ehuru de äro svåra och ömtåliga. I detta sammanhang utlalade sig tal. för en utredning angående sänkning av bilskatten.

Till sist gjorde statsrådet några uttalanden om ministärbildningen och framhöll att försök gjordes att bilda en borgerlig samlingsregering men misslyckades. Enligt tal:s personliga mening skulle också ett samarbete i regeringsställning mellan de tre borgerliga partierna ha blivit svårt att genomföra. Det hade blivit många frik[illegible] tioner. Tal. framhöll vidare, att bondeförbundet ansåg det hade ingen önskan att driva bort ministären Hansson, men att det icke kunde intaga någon annan ställning till de stora frågorna vid årets riksdag än vad det gjorde. Tal. fann det vidare egendomligt, att man nu kritiserar bondeförbundet för att det på egen hand bildade regering. Förr i världen fick bondeförbundet uppbära mycket klander för att det icke ville ikläda sig regeringsansvar.

Vid festen medverkade distriktets sångkör, varjämte förekom musik, deklamation, dragkamp mellan lag ur ett par S. L. U.-avdelningar m. m.

PDF Creator - PDF4Free v2.0 http://www.pdf4free.com